

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie júl 2011
II. senát

spisová značka	II. ÚS 501/2010
sudca spravodajca	Lajos Meszáros
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	6. apríla 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	<p>Zo sťažnosti vyplynulo, že uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) z 29. apríla 2004 bolo povolené vyrovnanie medzi dlžníkom - spoločnosťou F., a. s. (ďalej len „žalovaná“), a sťažovateľom. Sťažovateľ prihlásil do vyrovnacieho konania proti žalovanej svoju pohľadávku - nedoplatok dane vo výške 640 793 831 Sk. Sťažovateľ ako oddelený veriteľ žalovanej v zmysle ustanovenia § 58 ods. 4 a 5 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) hlasoval na vyrovnanom pojednávaní 9. júla 2004 za prijatie návrhu na vyrovnanie, podľa ktorého žalovaná bola povinná zaplatiť sťažovateľovi v lehote jedného mesiaca od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu 35 % z jeho pohľadávky vo výške 640 793 831 Sk, teda sumu 224 227 841 Sk. Ďalším uznesením krajského súdu zo 14. júla 2004, ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. júla 2004, bolo toto vyrovnanie potvrdené. Žalovanú čiastku 224 227 841 Sk sťažovateľovi uhradila 17. decembra 2004. V zmysle § 65a ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov sťažovateľ ako správca dane odpísal zvyšnú časť svojej pohľadávky vo výške 416 515 990 Sk na základe právoplatného uznesenia krajského súdu o potvrdení vyrovnania, keďže žalovaná splnila svoje povinnosti vyplývajúce z uznesenia úplne a včas.</p> <p>Komisia Európskych spoločenstiev v Bruseli (ďalej len „komisia“) 7. júna 2006 vydala rozhodnutie o štátnej pomoci sp. zn. C 25/2005 poskytnutej Slovenskou republikou v prospech žalovanej [konečné znenie rozhodnutia pod sp. zn. K(2006)2082]. Konečné rozhodnutie bolo doručené Stálemu zastúpeniu Slovenskej republiky pri Európskej únii v Bruseli 12. júna 2006.</p> <p>V rozhodnutí komisie v časti VII bode 155 sa uvádza, že Slovenská republika protiprávne poskytla odpísanie daňového dlhu v prospech žalovanej, čím porušila čl. 88 ods. 3 Zmluvy o Európskom spoločenstve. Komisia označila pomoc za nezlučiteľnú so spoločným trhom na základe ktorejkoľvek výnimky uvedenej v Zmluve o Európskom spoločenstve. Komisia zároveň dospela k záveru, že výhoda pre žalovanú vznikla v momente, keď sa sťažovateľ rozhodol vzdať sa časti svojej pohľadávky, a tým poskytnúť žalovanej ako príjemcovi pomoc. Za moment poskytnutia štátnej pomoci označila 23. júl 2004.</p> <p>Podľa čl. 1 rozhodnutia komisie štátna pomoc poskytnutá žalovanej vo výške 416 515 990 Sk nie je zlučiteľná so spoločným trhom. Podľa čl. 2 rozhodnutia komisie Slovenská republika prijme všetky opatrenia potrebné na vymáhanie nezákonne poskytnutej štátnej pomoci od žalovanej ako príjemcu. Vymáhanie sa uskutoční</p>

	<p>bezodkladu a v súlade s postupmi uvedenými vo vnútroštátnych predpisoch, pokiaľ umožňujú okamžité a účinné vykonanie rozhodnutia. Vymáhaná suma musí zahŕňať úroky za celé obdobie od dátumu, ku ktorému bola suma daná k dispozícii žalovanej, do jej skutočného vrátenia. Komisia zároveň stanovila výpočet úrokov.</p> <p>Na základe uvedených skutočností sťažovateľ výzvou zo 4. júla 2006 doručenu žalovanej 6. júla 2006 požiadal o vrátenie sumy 477 772 939 Sk do 8 dní. Žalovaná požadovanú sumu neuhradila a z jej listu z 12. júla 2006 vyplýva, že sťažovateľ neeviduje proti nej žiadne daňové nedoplatky. Rozhodnutie komisie nepovažuje za konečné a podá voči nemu opravný prostriedok. Uvádza tiež, že rozhodnutie komisie zaväzuje iba Slovenskú republiku a jej neukladá žiadnu povinnosť na finančné plnenie.</p> <p>Sťažovateľ podal 21. júla 2006 proti žalovanej žalobu o zaplatenie sumy zodpovedajúcej neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci. Následnou zmenou petitu žaloby z 18. októbra 2006 sťažovateľ žiadal, aby bola žalovaná zaviazaná z titulu neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci zaplatiť sumu 416 240 071 Sk s úrokom z omeškania.</p> <p>Rozsudkom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) z 11. júna 2007 bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá. Podľa názoru okresného súdu v okolnostiach danej veci je rozhodujúce, že daňový nedoplatok ako záväzok žalovanej voči sťažovateľovi zanikol priamo zo zákona právoplatnosťou uznesenia krajského súdu o potvrdení vyrovnania. Vydaním rozhodnutia komisie o štátnej pomoci nevznikla nová pohľadávka sťažovateľa proti žalovanej. Na vznik povinnosti žalovanej je totiž potrebné vydať rozhodnutie konštitutívnej povahy. Táto povinnosť by sa mohla subsumovať pod povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 26 zákona o štátnej pomoci, avšak štátna pomoc podľa zákona o štátnej pomoci predpokladá vedomosť jej prijímateľa o tom, že mu bola poskytnutá.</p> <p>Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd rozsudkom z 21. apríla 2008 potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby. Podľa názoru krajského súdu ak uznesenie o potvrdení vyrovnania nadobudlo právoplatnosť a dlžník úplne a včas svoje povinnosti podľa neho splnil, zaniká jeho povinnosť splniť veriteľom časť záväzku, na ktorej splnenie nebol povinný podľa obsahu vyrovnania. Okresný súd správne zistil, že žalovaná o žiadnu štátnu pomoc príslušné štátne orgány nežiadala a nevyvíjala kroky smerujúce k jej získaniu, ktoré predpokladá § 17 ods. 1 až 3 zákona o štátnej pomoci.</p> <p>Na základe podnetu sťažovateľa generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podal 27. mája 2009 vo veci mimoriadne dovolanie, ktorým navrhol, aby najvyšší súd už uvedené rozsudky zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť sťažovateľovi sumu 13 816 639,148 € (416 240 071 Sk) spolu s úrokom z omeškania.</p> <p>Rozsudkom najvyššieho súdu z 26. novembra 2009 (napadnuté rozhodnutie) bolo mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietnuté. Podľa názoru najvyššieho súdu rozhodnutie komisie je iba právnym základom žaloby o plnenie voči príjemcovi štátnej pomoci, a je preto iba dôkazným prostriedkom v konaní o žalobe. Súd postupuje podľa vlastného procesného predpisu, vykonáva riadne dokazovanie a pre otázku miery „záväznosti“ rozhodnutia komisie má kľúčovú rolu zisťovanie skutkového stavu, pričom zodpovedanie tejto otázky v konaní vedenom komisiou a v konaní vedenom všeobecnými súdmi sa môže podstatne odlišovať. Všeobecný súd tak rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu veci, ktorý môže byť úplne iný od zistení komisie.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľa ustanovenie § 26 ods. 2 zákona o štátnej pomoci je hmotnoprávnym ustanovením, ktoré spolu s rozhodnutím komisie predstavuje právnu skutočnosť, s ktorou je spojený vznik novej právnej povinnosti, a to povinnosti zaplatiť do rozpočtu, z ktorého bola poskytnutá, sumu zodpovedajúcu neoprávnene poskytnutej pomoci vrátane úroku. Tento právny vzťah je novým právnym vzťahom odlišným od pôvodného daňovoprávneho vzťahu, ktorý zanikol na základe právoplatného uznesenia o vyrovaní a zodpovedajúceho plnenia dlžníka. Najvyšší súd však na túto skutočnosť vôbec neprihliadal a vychádzal iba z toho, že daňovoprávny vzťah zanikol. Zároveň bez relevantných argumentov skonštatoval, že ustanovenie § 26 ods. 2 zákona o štátnej pomoci je právnym nezmyslom. Postup súdu, ktorý ignoruje ustanovenie zákona bez relevantných dôvodov, pričom ho označí za právny nezmysel, treba považovať za arbitrážny postup popierajúci účel a zmysel účinného právneho predpisu.</p>
ratio decidendi	<p>Ústavný súd považoval za vhodné pripomenúť, ako sa vysporiadal v uznesení o prijatí danej veci na ďalšie konanie s otázkou prípustnosti veci rationae personae, keď je sťažovateľom vo veci štátny orgán. Štát, ani keď vystupuje v pozícii právnickej osoby,</p>

nie je v zásade nositeľom základných práv. Ústavný súd vykladá jeho prípadné postavenie ako sťažovateľa prísne reštriktívne. V prejednávanej veci však vystupuje štát ako nositeľ procesného základného práva, ktorého porušenie namieta a ktorého môže byť v okolnostiach danej veci nositeľom, a preto ústavný súd vec prijal na ďalšie konanie.

Ústavný súd považoval za potrebné predovšetkým konštatovať, že rozhodovanie o sporných prípadoch štátnej pomoci patrí do právomoci európskych orgánov, a to predovšetkým komisie. K tomu treba uviesť, že rozhodnutie komisie o tom, že štátna pomoc bola poskytnutá neoprávnene, je preskúmateľné v rámci európskeho súdneho systému všeobecným súdom ako súdom prvého stupňa. Príslušnú žalobu môže podať jednak štát, ktorý v zmysle rozhodnutia komisie mal neoprávnenú pomoc poskytnúť, ale aj subjekt, ktorému bola neoprávnená štátna pomoc poskytnutá, keďže je rozhodnutím komisie dotknutý vzhľadom na následnú povinnosť pomoc vrátiť. Hoci na rozdiel od štátu, ktorý je účastníkom konania vedeného komisiou, subjekt, ktorému bola štátna pomoc poskytnutá, účastníkom konania nie je, neznamená to, že by rozhodnutie komisie nebolo pre tento subjekt záväzné, resp. že by mal možnosť domáhať sa odlišného posúdenia oprávnenosti poskytnutia štátnej pomoci vo vnútroštátnom konaní. Skutočnosť, že subjekt, ktorému bola štátna pomoc poskytnutá, nie je účastníkom konania vedeného komisiou, je vyvážená jeho možnosťou obrátiť sa na všeobecný súd a požadovať preskúmanie rozhodnutia komisie. V rámci takejto žaloby má tiež možnosť požiadať všeobecný súd, aby odložil vykonateľnosť rozhodnutia komisie až do skončenia súdneho preskúmania rozhodnutia komisie. Napokon treba uviesť, že proti rozhodnutiu všeobecného súdu je možné podať odvolanie, o ktorom rozhoduje v druhom stupni súdny dvor. Právoplatné rozhodnutie komisie, proti ktorému žiaden oprávnený subjekt nepodal žalobu všeobecnému súdu, resp. rozhodnutie komisie potvrdené rozsudkom všeobecného súdu a prípadne aj súdneho dvora s konečnou platnosťou rieši otázku, či išlo o štátnu pomoc a či táto bola oprávnená. Takto prijatý záver o oprávnenosti, resp. neoprávnenosti poskytnutej štátnej pomoci už nie je možné vo vnútroštátnom konaní opätovne skúmať, nota bene dospieť k odlišnému záveru.

Ústavný súd konštatoval, že akceptuje ochranu, ktorú pred európskou mocou poskytuje všeobecný súd. Ako už bolo uvedené, subjekt, ktorému bola neoprávnená štátna pomoc poskytnutá, môže podať žalobu proti rozhodnutiu komisie o tom, že štátna pomoc bola poskytnutá neoprávnene, keďže je rozhodnutím komisie dotknutý vzhľadom na následnú povinnosť pomoc vrátiť. Dotknutý účastník danú možnosť aj využil.

Vnútroštátne súdy nemajú právomoc ani na preskúmanie platnosti rozhodnutia komisie a ani na posúdenie, či zvýhodňujúce opatrenie predstavuje štátnu pomoc v zmysle európskeho práva, ak by sa mali odchýliť od rozhodnutia komisie. Je preto otázne, či pri posudzovaní existencie štátnej pomoci nerozhodoval súd arbitrárne alebo neodôvodnene.

V posudzovanej veci je nesporné, že komisia rozhodla o neoprávnenosti štátnej pomoci poskytnutej žalovanej tým, že vo vyrovnacom konaní jej bola odpustená časť daňového dlhu voči sťažovateľovi. Štát nevyužil právo podať žalobu proti rozhodnutiu komisie. Naproti tomu žalovaná takúto žalobu podala, avšak bez toho, aby zároveň požiadala o odklad vykonateľnosti rozhodnutia komisie. Rozsudkom všeobecného súdu sp. zn. T-11/07 zo 7. decembra 2010 bola jej žaloba zamietnutá, keďže podľa názoru všeobecného súdu rozhodnutie komisie bolo správne. Žalovaná podľa vlastného tvrdenia podala proti rozsudku všeobecného súdu odvolanie, o ktorom nebolo dosiaľ súdnym dvorom rozhodnuté.

Tak sťažovateľ v podanej žalobe, ako aj generálny prokurátor v podanom mimoriadnom dovolaní odôvodňovali opodstatnenosť žaloby sťažovateľa s poukazom na ustanovenie § 26 ods. 1 a 2 zákona o štátnej pomoci, ktoré v súčasnosti znie takto:

- 1) Na základe rozhodnutia komisie o neoprávnenej pomoci je poskytovateľ povinný vymáhať od príjemcu sumu zodpovedajúcu neoprávnenej pomoci vrátane úroku podľa príslušnej sadzby určenej komisiou.
- 2) Príjemca, ktorému sa podľa rozhodnutia komisie poskytla neoprávnená pomoc, je povinný zaplatiť do rozpočtu, z ktorého bola poskytnutá, sumu zodpovedajúcu neoprávnene poskytnutej pomoci, vrátane úroku podľa príslušnej sadzby určenej komisiou.

Najvyšší súd sa s ustanovením § 26 ods. 1 a 2 zákona o štátnej pomoci vysporiadal tak, že ho označil za právny nezmysel, pretože vnútroštátny sudca rozhoduje o žalobe poskytovateľa neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci voči jej príjemcovi o jej vrátenie,

	<p>a nie o výkone cudzieho správneho rozhodnutia postupom podľa § 250w Občianskeho súdneho poriadku.</p> <p>Ako sa zdá, najvyšší súd popritom, že sa vyjadril neobvykle emocionálne, zároveň podľa všetkého vychádzal z odlišného znenia ustanovenia § 26 ods. 1 a 2 zákona o štátnej pomoci, a to zo znenia uvedeného v zákone č. 203/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov. Išlo o nasledovné znenie:</p> <p>1) Podnikateľ, ktorému sa poskytla štátna pomoc neoprávnene, je povinný na základe rozhodnutia komisie vrátiť poskytnutú štátnu pomoc do rozpočtu, z ktorého bola poskytnutá. Poskytovateľ vymáha vrátenie neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci vrátane úroku podľa sadzby určenej komisiou.</p> <p>2) Pri vymáhaní neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci sa postupuje podľa osobitného predpisu. 24b)</p> <p>Poznámka pod čiarou k odkazu 24b znie:</p> <p>24b) § 250w až 250y Občianskeho súdneho poriadku</p> <p>Ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, na ktoré odkaz 24b poukazuje, predstavujú piatu časť šiestej hlavy Občianskeho súdneho poriadku a upravujú podmienky vykonateľnosti rozhodnutí cudzích správnych orgánov a rozhodnutí cudzích súdov vo veciach, o ktorých rozhodujú správne orgány (cudzíe správne rozhodnutia), a to v prípadoch, keď medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, obsahuje záväzok vykonávať cudzie správne rozhodnutia a krajský súd na návrh osoby, o ktorej právo v cudzom správnom rozhodnutí ide, rozhodol, že cudzie správne rozhodnutie je vykonateľné.</p> <p>Vzhľadom na to, že ustanovenie § 26 ods. 2 zákona o štátnej pomoci v znení, ktorého sa dovoľáva najvyšší súd, malo jednoznačne procesnoprávny charakter, mohlo byť aplikovateľné iba v čase trvania jeho účinnosti. V čase podania žaloby (21. júla 2006) a rozhodovania súdov o žalobe sťažovateľa však už bolo účinné súčasné znenie § 26 zákona o štátnej pomoci. Vyslovenie priamej vykonateľnosti cudzieho správneho rozhodnutia v rámci správneho súdnictva a zrejme potom ani následná exekúcia, v ktorej by bolo exekučným titulom cudzie správne rozhodnutie, vôbec neprichádzalo do úvahy aj preto, že rozhodnutie komisie ako cudzie správne rozhodnutie neukladalo žalovanej žiadnu povinnosť, a preto vo vzťahu voči nej nemohlo byť ani exekučným titulom. Sťažovateľ preto v inkriminovanom čase vôbec nemohol uvažovať o postupe podľa 250w a nasl. Občianskeho súdneho poriadku a musel podať riadnu žalobu pre ten účel, aby získal exekučný titul potrebný na vymoženie uplatňovaného nároku.</p> <p>Možno urobiť konečný záver, že najvyšší súd nesprávnym hodnotením záväznosti rozhodnutia komisie vo vzťahu voči žalovanej a nevyhodnotením právnych účinkov ustanovenia § 26 ods. 1 a 2 zákona o štátnej pomoci v znení účinnom v čase podania žaloby a v čase rozhodovania súdov porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok Najvyššieho súdu z 26. novembra 2009 v spojení s opravným uznesením Najvyššieho súdu z 31. augusta 2010 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: II. ÚS 80/09, II. ÚS 87/09, III. ÚS 305/08 Ústavný súd ČR: I. ÚS 1052/10, I. ÚS 1744/10, PL. ÚS 19/08, PL. ÚS 50/04 Nemecký Spolkový ústavný súd: 2 BvR 197/83, tzv. Solange II z 22. októbra 1986 Rozhodnutie ESD: Rozsudok z 18. júla 2007 vo veci Lucchini, C-119/05, Zb. s. I-6199</p>

<p>spisová značka</p>	<p>II. ÚS 343/2010</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Sergej Kohut</p>
<p>druh konania</p>	<p>čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>nález – vyhovené, v časti nevyhovené</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>2. júna 2011</p>
<p>dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv</p>	<p>čl. 46 ods. 1, 47 ods. 2, 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p>

skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a ďalších označených práv postupom najvyššieho súdu v konaní, v ktorom najvyšší súd uznesením z 12. marca 2010 odmietol jeho dovolanie bez preskúmania s odôvodnením, že dovolanie považuje za „nulitný úkon“, pretože je nesprávne podané ustanoveným obhajcom, pričom pre účely dovolania obvinenému obhajcu nemožno ex offio ustanoviť, lebo obvinený si na tento účel obhajcu musí zvoliť sám. Poukázal pritom na ustanovenie § 39 a § 373 ods. 1 Trestného poriadku.
ratio decidendi	<p>Ústavný súd konštatoval, že hoci z hľadiska záruk ochrany základných práv zaručených v ústave a v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná, neexistuje povinnosť zaviesť do právneho poriadku mimoriadny opravný prostriedok, ak ale zákonodarca inštitút mimoriadneho prostriedku (v tomto prípade dovolanie) do právneho poriadku zaradil, potom je potrebné, aby sa na toto konanie vzťahovali všetky požiadavky, ktoré sú kladené na spravodlivý proces. Ak súčasne zákonodarca okrem možnosti obvineného zvoliť si pre tento druh konania právneho zástupcu umožnil aj ustanovenie právneho zástupcu, potom je treba v dôsledku tohto prístupu zákonodarcu trvať na tom, že všeobecný súd (v tomto prípade najvyšší súd) musí v záujme spravodlivého priebehu konania (v tomto prípade dovolania) okrem iného tiež dôsledne rešpektovať ustanovenia Trestného poriadku upravujúceho právo na obhajobu (obdobne Európsky súd pre ľudské práva vo veci Delcourt vs. Belgia zo 17. januára 1970, sťažnosť č. 2689/65).</p> <p>Podľa názoru najvyššieho súdu z ustanovenia § 373 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že najvyšší súd je povinný prerokovať len dovolanie spísané obhajcom, ktorého si obvinený zvolí sám. Nemožno mu ho ustanoviť ex offio. Tento výklad najvyššieho súdu je nesúladný s ústavou, lebo opomína realizáciu jedného zo základných ústavných princípov, a to práva na obhajobu počas celého trestného konania.</p> <p>Základným a primárnym zmyslom a účelom inštitútu obligatorného zastúpenia dovolateľa advokátom (obhajcom) v dovolacom konaní je poskytnúť dovolateľovi kvalifikovanú právnu pomoc v záujme efektívnej a účinnej ochrany jeho práv v súvislosti s jeho oprávnením podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, a to aj a najmä vzhľadom na skutočnosť, že predmetom dovolacieho konania sú spravidla obzvlášť závažné a zložité odborné právne otázky, ktorých kvalifikované odborné zvládnutie osoba bez právnického vzdelania nemusí a spravidla ani nevie dostatočne zvládnuť sama, pričom hrozí, že v dôsledku toho by mohla byť ukrátená na svojich právach. Zároveň právna konštrukcia obligatorného právneho zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní vychádza zo skutočnosti, že jediným (všeobecným) súdom oprávneným rozhodovať o dovolaní je najvyšší súd. Na to, aby najvyšší súd mohol dovolacie konanie uskutočniť a o dovolaní rozhodnúť v primeranej dobe, treba eliminovať nekvalifikované dovolania, ktoré by neprimeraným spôsobom zaťažovali dovolací súd. Možno teda ustáliť, že zmyslom a účelom obligatorného zastúpenia advokátom – obhajcom v dovolacom konaní je poskytnutie kvalifikovanej právnej pomoci a ochrany práv dovolateľa v organickom spojení s vytvorením podmienok na poskytnutie tejto pomoci v primeranej dobe zodpovedajúcej požiadavkám spravodlivého procesu. V posudzovanom prípade najvyšší súd odmietol podanie navrhovateľa pre nesplnenie požiadavky povinného zastúpenia v dovolacom konaní za okolností, že sťažovateľ v dôsledku odlišného výkladu prvostupňového súdu bol zastúpený ustanoveným kvalifikovaným odborníkom, ktorý v jeho mene vypracoval a podal dovolanie na príslušný súd a naplnil tým účel obligatorného zastúpenia dovolateľa advokátom.</p> <p>Výklad § 373 ods. 1 Trestného poriadku vo vzťahu k požiadavke obligatorného zastúpenia v dovolacom konaní, ktorý v danom prípade uplatnil najvyšší súd, považoval ústavný súd za neprimerane formalistický a neopodstatnene reštriktívny. V konkrétnych okolnostiach prípadu, z ktorých vyplýva, že sťažovateľ bol v dovolacom konaní zastúpený advokátom, nemožno pripustiť, aby najvyšší súd ako dovolací súd v namietanom rozhodnutí neakceptoval podanie dovolania advokátom, ktorý bol ustanovený uznesením prvostupňového súdu.</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že formalistická a v konkrétnych okolnostiach prípadu reštriktívna interpretácia § 373 ods. 1 Trestného poriadku uplatnená najvyšším súdom vo vzťahu k dovolaniu sťažovateľa nie je vzhľadom na požiadavky, ktoré garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, z ústavného hľadiska akceptovateľná. Sťažovateľ splnil podmienku povinného právneho zastúpenia pre dovolacie konanie, a preto nebol dôvod na odmietnutie dovolacieho konania pre</p>

	<p>nesplnenie tejto podmienky konania o dovolaní a došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu z 12. marca 2010.</p> <p>V súvislosti so sťažovateľom požadovaným finančným zadost'učinením, bol ústavný súd toho názoru, že výrok o porušení základných práv sťažovateľa a zrušenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu a príkaz najvyššiemu súdu vo veci konať a rozhodnúť a uloženie povinnosti nahradiť sťažovateľovi trovy konania postačuje na efektívnu ochranu jeho základných práv, preto ústavný súd sťažovateľovi finančné zadost'učinenie nepriznal.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	<p>Ústavný súd SR: III. ÚS 79/2010 Ústavný súd ČR: I. ÚS 55/04 Judikatúra ESELP: Delcourt vs. Belgicko (rozhodnutie z 17. januára 1970, sťažnosť č. 2689/65)</p>

spisová značka	II. ÚS 37/2011
súdca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené, v časti nevyhovuje
dátum rozhodnutia	2. júna 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľovi bola uznesením Okresného súdu Trenčín z 23. decembra 2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť 23. decembra 2008, priznaná odmena a náhrada hotových výdavkov za poskytovanie právnych služieb v rámci povinnej obhajoby v celkovej výške 170,75 € (5 144 Sk). Vzhľadom na skutočnosť, že Okresný súd Trenčín mu priznanú odmenu riadne a včas neuhradil, podal u súdnej exekútorke JUDr. O. R., Exekútorický úrad B., návrh na vykonanie exekúcie. Vo vzťahu k žiadosti o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 11. decembra 2009 rozhodol, že sudcovia Okresného súdu Trenčín sú vylúčení z prerokovávania a rozhodovania danej veci, a súčasne vec prikázal na prerokovanie a rozhodnutie Okresnému súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“). Okresný súd uznesením z 12. marca 2010 žiadosť súdnej exekútorke o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol.</p> <p>Sťažovateľ sa proti uzneseniu okresného súdu v zákonom ustanovenej lehote odvolal. Krajský súd uznesením z 26. augusta 2010 (napadnuté rozhodnutie) rozhodol o odvolaní sťažovateľa tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že nie každý majetok je možné exekúciou postihnúť. Pokiaľ povinnou osobou je štátna rozpočtová organizácia vykonávajúca správu majetku štátu a svojimi príjmami a výdavkami je napojená na štátny rozpočet, exekúciu za použitia § 18a ods. 1 a 2 zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe majetku štátu“) a § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“) nie je prípustné vykonať.</p> <p>Vzhľadom na právoplatné zamietnutie žiadosti súdnej exekútorke o udelenie poverenia okresný súd uznesením z 3. novembra 2010 rozhodol o zastavení exekučného konania podľa § 57 ods. 2 v spojení s § 44 ods. 3 Exekučného poriadku.</p> <p>Sťažovateľ považuje rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými bola zamietnutá žiadosť súdnej exekútorke JUDr. O. R. o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na návrh sťažovateľa (oprávneného), vo svojich dôsledkoch za denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti), pretože „v hrubom rozpore so zákonom sa Okresnému súdu Trenčín priznala absolútna exekučná imunita“. Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd dopustil porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu aj tým, že svoje potvrdzujúce rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Krajský súd sa vôbec nevysporiadal s jednotlivými</p>

	<p>odvolacími námietkami sťažovateľa, ktoré smerovali predovšetkým k právnomu posúdeniu veci, a svoje rozhodnutie odôvodnil účelovo.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že jej podstatou bol nesúhlas sťažovateľa s výkladom a aplikáciou ustanovenia § 8 ods. 10 zákona o rozpočtových pravidlách a § 18a ods. 1 a 2 zákona o správe majetku štátu. Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu trpelo podľa sťažovateľa ústavnoprávnym deficitom aj z dôvodu, že sa vo svojom odôvodnení adekvátne nevysporiadal so všetkými dôvodmi a argumentmi uvedenými v sťažovateľovom odvolaní.</p> <p>Ústavný súd skúmal možné porušenie sťažovateľom označených práv. Zisťoval najmä, či všeobecný súd v namietanom uznesení interpretoval príslušné ustanovenia v súlade s ústavnými princípmi zakotvenými v ustanovení čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.</p> <p>Ústavný súd v prvom rade konštatoval, že rozhodnutím všeobecných súdov o zamietnutí žiadosti exekútorke o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie priznali súdy povinnému subjektu úplnú exekučnoprávnu imunitu. Túto skutočnosť odôvodnili ustanovením § 18a ods. 1 zákona o správe majetku štátu a § 8 ods. 10 zákona o rozpočtových pravidlách. Všeobecné súdy nevzali do úvahy, že exekučnoprávna imunita v zmysle už citovaných zákonných ustanovení sa vzťahuje nie na príslušný subjekt, ale na konkrétny majetok. Zákon v tomto prípade neposkytuje súdom ako štátnym rozpočtovým organizáciám úplné vyňatie z exekúcie tým, že by ich explicitne uvádzal ako subjekty, proti ktorým je exekúcia absolútne neprípustná. Z exekúcie sú vylúčené podľa zákona len konkrétne časti majetku, čo úplne nevylučuje možnosť existencie majetku, ktorý zo zákona nie je vylúčený z exekúcie.</p> <p>Prvostupňový ani odvolací súd nevzali na zreteľ, že je na exekútorovi zvoliť si spôsob exekúcie a až potom je možné zistiť, či tento spôsob by viedol k postihnutiu majetku (vecí, práv a pohľadávok), ktoré sú podľa príslušných právnych predpisov vylúčené z exekúcie, a preto vo vzťahu k nim možno exekúciu zastaviť. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že právnou podstatou súdnej exekúcie je ručenie povinnej osoby za nútene vymáhané nároky celým jej majetkom s výnimkou toho majetku, ktorý je preukázateľne (skutkovo) podľa osobitných zákonov vylúčený z exekúcie. Z exekúcie v danom prípade nie je vylúčený konkrétny subjekt, dokonca ani celý jeho majetok, ale len jeho jednotlivé časti (veci, práva a pohľadávky). Potvrdzuje to aj znenie § 8 ods. 10 zákona o rozpočtových pravidlách a § 18a zákona o správe majetku štátu.</p> <p>Súdy v tomto prípade svojimi rozhodnutiami úplne a v celom rozsahu vylúčili možnosť súdnej exekúcie bez toho, aby bolo spoľahlivo preukázané, že povinný nemá iný majetok, ktorý z exekúcie nie je vylúčený, čím zasiahli do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože mu neposkytli možnosť byť v konkrétnom prípade účastníkom konania.</p> <p>Ústavný súd dospel tiež k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, ktorého sa krajský súd dopustil aj tým, že svoje potvrdzujúce rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Obsah odvolania sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu vyžaduje podrobnejšie sa vysporiadať v odôvodnení namietaného uznesenia krajského súdu s jednotlivými odvolacími námietkami, ktoré smerovali predovšetkým k právnomu posúdeniu veci.</p> <p>Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že uznesením krajského súdu z 26. augusta 2010 bolo porušené základné právo sťažovateľa zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy.</p> <p>Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Pretože ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd potvrdzujúcim výrokom napadnutého uznesenia o zamietnutí žiadosti súdnej exekútorke o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré zároveň zrušil, otvára sa po vrátení veci na ďalšie konanie podľa názoru ústavného súdu priestor na to, aby sa krajský súd sám vyrovnal s ochranou označených práv hmotného charakteru, v ktorom je navyše viazaný záväzným právnym názorom ústavného súdu. Ústavný súd preto sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným</p>

	súdom.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	PL. ÚS 17/00

Spracovala : Mgr. Martina Buchová

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.